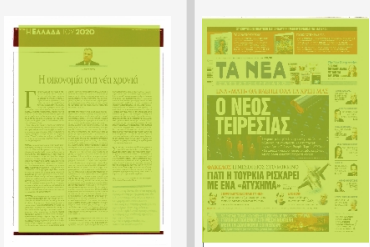

Πηγή: ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ Σελ.: 84 Ημερομηνία έκδοσης: 04-01-2020
Επιφάνεια: 844.18 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 24590
Θέματα: IOBE

ΤΑ ΝΕΑ Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ 2020 ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 4-5 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 20

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑΣ

Η οικονομία στη νέα χρονιά

Για την ελληνική οικονομία η επόμενη χρονιά θα είναι η πρώτη ύστερα από μία δεκαετία όπου θα μπορεί να είναι περισσότερο στραμμένη στις προκλήσεις του μέλλοντος παρά στα προβλήματα που κληρονομεί από το παρελθόν. Οι αγωνίες της θα μπορούν πλέον να εστιάζονται περισσότερο στο αν και πώς θα εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που δημιουργούν οι διεθνείς τεχνολογικές τάσεις και θα προσαρμοστεί στις αλλαγές στον διεθνή καταμερισμό εργασίας παρά στο αν οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές ανισορροπίες της θα κινδυνεύουν να την εκτροχιάσουν πλήρως.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως το μονοπάτι της ελληνικής οικονομίας θα είναι εύκολο και οι αποφάσεις προφανείς και αυτόματες. Ακριβώς το αντίθετο ισχύει, για μια χώρα με δομικές παθογένειες, ασθενή παραγωγική βάση και υψηλό εξωτερικό δημόσιο χρέος. Γι' αυτό και θα είναι κρίσιμες οι εξελίξεις σε τουλάχιστον τέσσερις επιμέρους τομείς κατά την επόμενη χρονιά.

ΠΡΩΤΑ, στα μακροοικονομικά. Η δυναμική μεγέθυνση της οικονομίας επιταχύνεται από χαμηλότερα του 2% σε υψηλότερα από αυτό το όριο. Το πόσο υψηλότερα θα βρεθεί και το αν θα μπορεί να πλησιάσει προς την περιοχή του 3% στην επόμενη ή και τη μεθεπόμενη χρονιά θα εξαρτηθεί κρίσιμα και από το διεθνές περιβάλλον. Δεδομένων των δομικών αδυναμιών αλλά και της χαμηλής αρχικής βάσης της, αυτό θα ήταν εφικτό, αλλά μόνο εάν στο εσωτερικό της χώρας καταγράφονταν ισχυρή μεταρρυθμιστική δυναμική και επιτάχυνση των επενδύσεων και στο εξωτερικό περιβάλλον απομάκρυνση των υφεσιακών τάσεων χωρίς σημαντική αύξηση του κόστους χρηματοδότησης. Σε κάθε περίπτωση πάντως, πολύ μεγαλύτερη σημασία από τον ρυθμό μεγέθυνσης για το επόμενο έτος έχει η σύνθεση του εγχώριου προϊόντος και ειδικότερα το αν θα προάγεται η συμμετοχή των εξαγωγών και των επενδύσεων. Στον βαθμό, μάλιστα, που η μεγέθυνση επιτυγχάνεται με βάση την κατανάλωση, αυτό θα εξασθενήσει τις περαιτέρω προοπτικές για τα χρόνια που θα ακολουθήσουν.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, στα δημοσιονομικά. Οι προτεραιότητες που επιβλήθηκαν από το τρίτο πρόγραμμα προσαρμογής και ακολούθησαν και στο μεταμνημονιακό πλαίσιο δημιούργησαν δημοσιονομικό χώρο ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ενίσχυση της ανάπτυξης της οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα και η ίδια η ανάπτυξη θα δημιουργεί σταδιακά πρόσθετο χώρο στο επόμενο διάστημα. Οι δημοσιονομικοί περιορισμοί όμως εξακολουθούν να είναι ισχυροί. Η Ελλάδα παραμένει μια χώρα με εξαιρετικά υψηλό εξωτερικό δημόσιο χρέος, το οποίο θα είναι εξυπηρετούμενο μακροπρόθεσμα μόνο στον βαθμό που οι ρυθμοί μακροοικονομικής μεγέθυνσής της θα είναι επαρκώς υψηλοί, σε σύγκριση και με το

διεθνές κόστος αναχρηματοδότησης. Συνεπώς, η επόμενη διετία θα είναι υψηλής κρίσιμότητας με έμφαση στο ότι ο δημοσιονομικός χώρος πρέπει να χρησιμοποιείται για την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της χώρας. Αυτό σημαίνει να δρομολογηθεί κατά προτεραιότητα η αύξηση της καθαρής αμοιβής της εργασίας και της επιχειρηματικότητας, που είναι πολύ χαμηλή.

ΤΡΙΤΟΝ, στην παραγωγική δομή. Καθώς η οικονομία αναθερμαίνεται, πρωταρχικής σημασίας θα είναι το ποιοι τομείς της θα αναπτυχθούν σχετικά γρηγορότερα και ποιοι λιγότερο. Αυτή τη δυναμική θα συνδιαμορφώσουν κρίσιμα και οι αποφάσεις για τη χρήση του δημοσιονομικού χώρου και ειδικότερα αυτές για τη δομή της φορολογίας, του συστήματος συντάξεων και των κοινωνικών παροχών. Το ζητούμενο είναι η συστηματική ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, τόσο με μεταφορά πόρων, εργασίας και κεφαλαίου, από τις λιγότερο στις περισσότερο ανταγωνιστικές, μέσα σε έναν κλάδο ή τομέα, όσο και από την αντίστοιχη αναδιάρθρωση ανάμεσα σε τομείς και κλάδους. Αυτή πρέπει να είναι και η ουσία του ερωτήματος περί ανάπτυξης που πρέπει να απαντήσει άμεσα ο οικονομική πολιτική, ποια θέση πρέπει να διεκδικήσει η χώρα στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας.

Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας δεν θα μπορεί να εκφραστεί κυρίως από τουριστικό προϊόν ή οικοδομική δραστηριότητα με χαρακτηριστικά του περασμένου αιώνα. Και οι δύο αυτοί τομείς μπορούν και πρέπει να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας - για την ακρίβεια, χωρίς την ουσιαστική συμβολή τους ισχυρή μεγέθυνση θα είναι ανέφικτη. Αλλά για να συμβεί αυτό μεσοπρόθεσμα είναι απαραίτητες η ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών, η διασύνδεση των τομέων με τις προκλήσεις για την περιβαλλοντική και ενεργειακή αναβάθμιση και, ευρύτερα, η προετοιμασία τους για προσφορά υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και όχι μόνο ποσότητας. Ταυτόχρονα με τους παραδοσιακά ισχυρούς κλάδους, είναι αποφασιστικές και επείγουσας σημασίας για τη χώρα η δημιουργία και ενίσχυση καινοτόμων μεταποιοτικών επιχειρήσεων που θα κινούνται στην αιχμή της τεχνολογίας και θα διασυνδέονται αποτελεσματικά με την έρευνα, την καινοτομία και τις διεθνείς αλυσίδες αξίας. Εν προκειμένω, η υστέρηση της ελληνικής οικονομίας από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές, και ακόμα περισσότερο από αυτές έξω από την ήπειρό μας, είναι ιδιαίτερα πικρή. Αυτή η στροφή του παραγωγικού υποδείγματος όμως δεν μπορεί να γίνει χωρίς δραστηκή αλλαγή της δημόσιας διοίκησης και του εκπαιδευτικού συστήματος και οι σχετικές αποφάσεις στον επόμενο χρόνο θα έχουν ισχυρή σηματοδότηση.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ, ιδιαίτερη σημασία θα έχει και η αποτύπωση των οικονομικών και των υπόλοιπων κοινωνικών εξελίξεων στην Ελλάδα. Η αμοιβή της εργασίας, όπως και της επιχειρηματικότητας, είναι

συστηματικά πολύ χαμηλή. Ταυτόχρονα, τα φορολογικά βάρη και οι κοινωνικές παροχές εξακολουθούν να μοιράζονται στα νοικοκυριά με τρόπο που είναι άδικο και αναποτελεσματικός. Πολύ μικρό ποσοστό τους νοικοκυριών εμφανίζεται να έχει ικανοποιητικά εισοδήματα, και αυτά τα νοικοκυριά επιβαρύνονται υπέρμετρα. Τα υπόλοιπα νοικοκυριά μοιράζονται σε δύο σημαντικές ομάδες. Στη μία ανήκουν τα νοικοκυριά που είναι πραγματικά ιδιαίτερα αδύναμα, στο όριο της φτώχειας ή κάτω από αυτό, με μέλη τους συστηματικά άνεργα ή υποασφαλισμένα, τα οποία δεν λαμβάνουν συστηματικά τη στήριξη που πρέπει να έχουν. Στην άλλη ομάδα ανήκουν νοικοκυριά τα οποία κινούνται συστηματικά στην παράτυπη οικονομία, ενώ μπορεί να εκμεταλλεύονται ταυτόχρονα το σύστημα κοινωνικών μεταβιβάσεων και άλλων παροχών. Αν η οικονομική πολιτική, στο σύνολό της, δεν στραφεί στην υποστήριξη της νόμιμης εργασίας με αναδιάρθρωση του συστήματος παροχών και επιχειρηματικότητας, καθώς και στην αποθάρρυνση της άτυπης εργασίας, οι δημοσιονομικές και μακροοικονομικές επιπτώσεις μεσοπρόθεσμα θα είναι ιδιαίτερα δυσμενείς.

Συνολικά, και υπό την υπόθεση πως θα αποφευχθούν ισχυρές διεθνείς αναταράξεις, οι εξελίξεις στο μακροοικονομικό και το δημοσιονομικό μέτωπο κατά την επόμενη χρονιά θα είναι ευνοϊκές και αναμένονται περισσότερο θετικές από ό,τι στην προηγούμενη. Το κύριο ζητούμενο όμως, που απαιτεί την προσοχή όχι μόνο της οικονομικής πολιτικής αλλά και όλων των πολιτών, είναι κατά πόσο το αναπτυξιακό πρότυπο της οικονομίας θα στρέφεται σταδιακά μακριά από αυτό που οδήγησε στην κρίση πριν από δέκα χρόνια, και αν θα εκμεταλλευθεί τις παγκόσμιες τάσεις, ώστε η θετική πορεία να γίνει πράγματι διατηρήσιμη.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η επόμενη διετία θα είναι υψηλής κρίσιμότητας με έμφαση στο ότι ο δημοσιονομικός χώρος πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της χώρας. Αυτό σημαίνει να δρομολογηθεί κατά προτεραιότητα η αύξηση της καθαρής αμοιβής της εργασίας και της επιχειρηματικότητας, που είναι πολύ χαμηλή